

MĚLO TO SMYSL?!

David Menasche

MĚLO TO SMYSL?!

MĚLO TO SMYSL?!

David Menasche

Libri
FORTUNA

Original title: David Menasche: PRIORITY LIST
Copyright © 2013 by David Menasche

Czech edition © Fortuna Libri, Praha 2014
Translation © Daniela Klečková, 2014
Cover design © Kryštof Doležal, 2014

Vydalo nakladatelství Fortuna Libri

www.fortunalibri.cz

Odpovědná redaktorka Alena Peisertová

První vydání

Všechna práva vyhrazena

Žádná část této publikace nesmí být reprodukována, ukládána
do informačních systémů nebo rozšiřována jakýmkoli způsobem,
ať už elektronicky, mechanicky, fotografickou cestou
nebo jinými prostředky bez souhlasu majitele práv.

ISBN 978-80-7321-833-1

*Jacquesovi Menaschovi,
který mě učil, že člověk nemusí být statečný,
ale pak mi ukázal, jak na to.*

Prolog

Dovolte mi laskavě, abych si vypůjčil slova slavného Lou Gehriga ze závěrečné řeči na Yankee Stadium krátce poté, co mu v šestatřiceti oznámili, že se bude muset rozloučit se životem. *Dnes si připadám jako nejšťastnější člověk na světě.*

Také si tak připadám a opravdu jím jsem.

Byl jsem přibližně stejně starý jako Lou, když mi na vrcholu učitelské kariéry v roce dva tisíce šest zjistili nádor na mozku a dali mi několik měsíců života. Teď po sedmi letech sedím doma v New Orleans zmrzačený a skoro slepý, ale šťastný, že se pořád ještě můžu kochat pohledem na krásu růžových magnolií před oknem, vidím na ty, co mám rád, směju se s kamarády a smím se s vámi podělit o svůj příběh.

Jsem realista. Není důvodu, proč bych měl být ještě naživu. Nemoc mi nikdy nedá zapomenout, že v tomto souboji vůlí nakonec zvítězí ona, ne já. Víím, že rakovina si nakonec prosadí svou, a nebude to trvat dlouho.

Ale přestože vidím pořád hůř a svět kolem mě pohasíná, přestože mi paže tak slábnou, že už v nich neudržím ani vidličku, kterou bych se sám nakrmil, a přestože se nohy pode

mnou podlamují, rozhodl jsem se, že čas, který mi zbývá, strávím jediným způsobem, jaký znám. Radostí.

Už nemůžu učit ve škole jako kdysi. Ale doufám, že když se s vámi podělím o svoje zážitky a zkušenosti, i po mém odchodu ze světa připomenu ostatním, jak je život vzácný. Nikdy jsem si ho nevážil víc než teď, když už mi zbývá tak málo času.

A opět si vypůjčím slova baseballové hvězdy, které se pro její vnitřní sílu přezdívalo Iron Horse čili Železný oř, z jeho řeči na rozloučenou:

Takže závěrem bych rád řekl, že život mě sice nehezky zaskočil, ale je spousta věcí, pro které stojí za to žít.

Budu pro ně žít, dokud nepřestanu dýchat.

1

Zvonilo mi v levém uchu. Nepřikládal jsem tomu zvláštní význam, jen mě to dost znervózňovalo, asi jako bzučení otravného komára, které vám projíždí hlavou jako řetízkáč na pouti. Jenže tohle bzučení mi vycházelo přímo z hlavy. Snažil jsem se je ignorovat, až se zvuk po pár měsících změnil na třes, který se mi šířil z obličeje dolů přes levý bok až k prstům u nohy. *Nejvyšší čas zajít k doktorovi, Menasche*, řekl jsem si. Objednala mě k němu Paula. Dohlížela na to, aby v našem manželství všechno klapalo. Bez Pauly by nám odpojili elektřinu dřív, než bych si uvědomil, že jsme za ni nezaplatili.

Šel jsem k obvodnímu lékaři, který mě poslal za specialistou na ORL a ten rozhodl, že musím zajít za neurologem. Neurolog se jmenoval Paul Damski. Byl mladý, nebyl o moc starší než já – v té době mi bylo čtyřiatřicet – vyzařoval z něj klid a měl přímočaré vystupování. Můj člověk. Doufal jsem, že moje potíže vysvětlí skřípnutým nervem nebo nervovým tikem, ale místo toho mě objednal na celou řadu vyšetření. EEG. EKG. Počítačová tomografie. Magnetická rezonance.

Když přišly výsledky prvních tří vyšetření, cítil jsem obrovskou úlevu. Doktor Damski mě ujistil, že podle posledního – magnetické rezonance – se určitě pozná, o co jde. Jen si musím ještě pár dní počkat na výsledek. Nikdo nemá rád čekání a ani já nejsem výjimkou. Tak jsem se soustředil na jediné, co mě jednoznačně dokázalo zaměstnat. Vrhł jsem se do práce.

O střední škole Coral Reef Senior High se právem mluví jako o miamském „mega magnetu“. Studenti z celé země se snaží dostat na jednu z jejích pěti přípravných akademií: Mezinárodní bakalaureát, Zemědělství a technologii, Obchod a finance, Právo a veřejnou správu, Zdravotní vědy a Vizuální a dramatické umění. Výběr z uchazečů s rovným počtem bodů se provádí losováním kromě Akademie vizuálního a dramatického umění, kde se studenti musí zúčastnit konkurzu a obstat v lité konkurenci. Bývá tu tolik zapálených umělců, že atmosféra ve škole často silně připomíná scény z filmu *Cesta za slávou*. Na chodbách vidíte neustále holky a kluky, jak si nacvičují písničky a taneční kroky. Pohled na něco takového vás prostě musí pozitivně naladit. Než jsem onemocněl, nevynechal jsem ve škole jediný den.

Byl jsem jedním z prvních zaměstnanců, když se škola otevírala v roce devatenáct set devadesát sedm. Bylo to moje první učitelské místo a po pravdě řečeno jsem v pětadvaceti nebyl o moc starší než moji studenti. Většinu svého patnáctiletého působení na škole jsem učil v jedenáctém ročníku třídu s rozšířenou výukou angličtiny a třídu s pokročilou úrovní angličtiny. Bylo fascinující sledovat, jak se patnáctiletí a šestnáctiletí potýkají s prvními důležitými životními roz-

hodnutími – jaké si zvolit povolání, jakého vybrat partnera, pro kterou vysokou školu se rozhodnout a co studovat – ale zároveň si dělají řidičáky, začínají pracovat a experimentují s drogami, alkoholem, sexem, vlastní identitou a svobodou. Je to pro každého z nich doslova přelomový rok. Je skoro zá-
zrak, že většina z nich ještě nemá školy plné zuby, přestože se stavějí na vlastní nohy a často dychtí po větší svobodě. Po-
važoval jsem si za čest, že smím být součástí jejich proměny.

Dveře mojí třídy byly stále otevřené, což byl jeden ze sig-
nálů, kterými jsem studentům sděloval, že rozhodně nechci
být jen dalším z řady učitelů. V polední pauze se jich u mě
zdržovalo většinou pět až deset. Často se učili texty, zpíva-
li nebo tancovali, po případech hráli na housle nebo na kytá-
ru. Bylo to radostné prostředí kromě chvil, kdy někdo přišel
s brekem kvůli příteli anebo špatné známce, ale to bývalo spíš
před vyučováním anebo po jeho skončení.

Tak to vypadalo i toho dne, kdy jsem se dozvěděl svoji dia-
gnózu.

Seděl jsem právě za stolem s Denise Arnoldovou, která mi
byla nejbližší ze všech kolegů a učila třídu s rozšířenou vý-
ukou angličtiny v nejvyšším ročníku. Denise je drobná a jí
jako ptáček. Pokud někdy jedla, zobala pár lentilek ze sáčku,
který měla schovaný v šuplíku u stolu. Já si zas v poledne ob-
vykle kupoval něco zdravého a snažil jsem se do ní vpravit
alespoň pár soust. Toho dne jsme se dělili o salát z kantýny
a vtipkovali jsme, jakou máme kliku, že jsme tentokrát dostali
do plastové krabičky s povadlým ledovým salátem a rozmáče-
nými krutony i okurku. Děcka se trousila dovnitř a ven. Když

jsme dojíždali, ozvala se vyzváněcí melodie ze staré videohry Mario Brothers, kterou jsem měl nastavenou na mobilu. Od-
klopil jsem kryt a uviděl na displeji číslo svého doktora.

„Haló?“ ohlásil jsem se a vstal jsem od stolu.

„Tady je ordinace doktora Damskiho,“ pronesl naříkavý hlas v telefonu. „Přišly výsledky vašeho testu.“

Asi jsem od přírody optimista, ale vždycky čekám, že všechno dobře dopadne. „Skvělé,“ prohlásil jsem zvesela. „Jak dopadly?“

Váhala tak dlouho, že jsem ucítil, jak se mi rozbušilo srdce. „Nemůžu vám to říct,“ vypravila ze sebe po chvíli. „Musíte přijít sem. A je třeba, abyste si s sebou vzal doprovod.“

Měl jsem pocit, jako by mi vrazila facku. „Jsem ve škole a dorazil bych dost pozdě,“ bránil jsem se.

Strach dokáže člověka pěkně zaslepit. Asi jsem doufal, že když odmítnu přijít hned a budu se zuby nehty držet života, jaký jsem vedl předtím, než jsem vzal tenhle hovor, můžu tím něco změnit. Že sestra řekne: *To není problém, domluvíme se na jindy*. Neřekla to.

„Kvůli času si nedělejte hlavu,“ pronesla. „Pan doktor na vás počká.“

Teď mi vrazila políček přímo do tváře.

„Dobrá,“ souhlasil jsem.

Zaklapl jsem telefon a otočil se k Denise. Měla pusku doko-
rán a oči rozšířené obavami. „Přišly mi výsledky testů,“ přiznal jsem. „Prý si pro ně musím přijít. To nemůže být nic dobrého.“ Kamarádka na mě vrhla povzbudivý pohled. „Bude to dobrý, Davide,“ chlácholila mě. „Vím to. Jsi přece takový nezmar!“

Už nevím, jak jsem to odpoledne přežil vyučování. Vzpomínám si ale, jak jsem se chvílemi tak zabral do debaty se studenty, že jsem doktora úplně pustil z hlavy. Když skončila škola, šli jsme s Denise k parkovišti. Povídali jsme si o tom, co mě asi čeká, jak to zvládnou a tak. Když jsem dorazil ke svému autu, otočil jsem se k ní a poznamenal: „Tohle je naposledy, kdy je všechno normální.“ Kdybych tak dokázal zastavit čas!

Vklouzl jsem za volant vozu, pustil nahlas rádio a zamířil na sever na dálnici Palmetto Expressway pro svoji ženu. Paula učila dějepis na jiné střední škole v Miami. Neměla řidičský průkaz, takže jsem ji vozil do školy a ze školy. Byla to naše zajetá rutina. Když jsem dorazil, jako vždycky už na mě čekala venku. Naskočila si na místo spolujezdce a já ztlumil hudbu a oznámil jsem jí, co se stalo.

Snažila se zachovat klid, ale byla zjevně stejně vyděšená jako já.

Cesta k doktorovi se zdála být nekonečná, ale pro mě byla přesto moc rychlá. Hlavou mi běželo, že čím víc budu odsouvat to, co mi lékař chce říct, tím déle budu moct předstírat, že všechno bude fajn. V ústech jsem měl vyprahlo a žaludek se mi svíral nervozitou. Paula vedle mě povídala, jaký měla den, a já jí byl vděčný za to, jak se snaží, ale neslyšel jsem z jejího vyprávění ani slovo. Jen jsem kýval hlavou jako automat. A snažil jsem pravidelně dýchat.

Doktor Damski dodržel slib, a když jsme dorazili, byl ještě v ordinaci. Sestra kývla, ať jdeme dál, ale nepodívala se nám do očí. Dveře do ordinace byly otevřené. Když jsme s Paulou

vešli dovnitř, Damski seděl za stolem. Hnědé vlasy měl kratší, než když jsem ho viděl naposledy, a měl na sobě bílý laboratorní plášť se stetoskopem kolem krku. „Posadte se,“ přivítal nás a ukázal na dvě světle hnědé plastové židle naproti stolu. Začal mluvit lékařskou hantýrkou, které jsem nerozuměl. *Glioblastoma multiforme*? Nedokázal jsem to zopakovat, natož abych chápал, o co jde. „Dobrá,“ prohlásil Damski, „ukážu vám to.“

Obraz na velkém počítačovém monitoru za ním působil zlověstně. Připomínal mi Rorschachův test na rozbor osobnosti, velká rozplzlá vířící černobílošedá změť. Doktor se obrátil k monitoru a kývl směrem k němu. „To je váš mozek,“ prohlásil věčně. Přisunul jsem si židli, abych líp viděl, a Paula vstala a postavila se za mě. Netušil jsem, na co se dívám. Připomínalo to obrazec z předpovědi počasí – hurikánový oblak na záběru z meteorologického radaru. Damski mi oznámil, že hurikán v mé hlavě je nádor. Znělo to prostě, ale v hlavě se mi vyrojil milion otázek. Ozval se ve mně učitel.

„A co to pro mě znamená?“ zeptal jsem se. „Je to benigní?“ Hezký pokus.

Doktor Damski odložil klipboard s tužkou a podíval se mi do očí. Nervózně poposedl na židli. „Žádný nádor v mozku není benigní,“ odpověděl.

„Je to rakovina?“

„Ano, je to rakovina.“

Jako by mě praštil do solaru. Nemohl jsem popadnout dech. Zmocnil se mě pocit zmaru. Prázdnoty. Když doktor uviděl, jak se tvářím zděšeně, snažil se zmírnit dopad rány, kterou mi právě uštědřil. „Ale zatím toho moc nevíme, Davi-

de,“ chlácholil mě. „Musíme vám udělat biopsii.“ Na co biopsii? Řekl, že to je rakovina. „Potřebujeme víc informací,“ dodal. „Musíme zjistit, jak rychle to roste. Možná to tam je už dvacet let a roste to jen hodně pomalu.“

Prima, pomyslel jsem si. *Biopsii zvládnou*. To jsem ještě netušil, že to obnáší odstranění části lebky.

„Nemůžeme počkat do letních prázdnin?“ smlouval jsem.

Našpulil rty stejně jako jsem měl ve zvyku i já, když mi některý ze studentů položil otázku, která mi připadala hodně naivní.

„Ne, to je moc dlouho,“ odpověděl.

„Dobře. A co počkat aspoň do vánočních prázdnin? Ty jsou už za měsíc.“

„Upřímně řečeno si nejsem jistý, jestli se jich dožijete,“ řekl.

Ucukl jsem před ním, jako by mě udeřil. A pak přicházela jedna rána za druhou. Podle Damskiho už jsem před sebou měl bez léčby asi jen dva měsíce života. Rozhlédl jsem se po ordinaci. Stěny byly vymalované tlumenou nemocniční zelenou a jediné, co je zdobilo, byl plakát s obrazem páteře a mozku. V koutě stál vyšetřovací stůl z nerez oceli, zakrytý tenkým bílým papírem. Všechno tu bylo studené a neosobní. Když vám někdo oznámí, že umřete, neměli byste aspoň být v příjemném prostředí? „Jak dlouho ještě můžu zůstat sám sebou?“ zeptal jsem se a už jsem znal odpověď. Tohle období už mám za sebou.

Paula se chovala statečně, ale já se sesypal. Omluvil jsem se a vyšel ven na parkoviště, odkud jsem zavolał bratrovi. Jacques je o osm let starší než já, redaktor a novinář na volné

noze. Přestože má hodně nabitý program, vždycky si na mě našel čas. Jacques byl jako skála, o níž jsem se mohl opřít. Když jsem uslyšel jeho hlas, úplně jsem se zhroutil. Nemoohl jsem ze sebe vypravit, co jsem chtěl říct. *Rakovina mozku. Nevyléčitelná. Už jen pár měsíců.* Bylo mi teprve čtyřiatřicet, zatraceně. Miloval jsem svoji práci. Miloval jsem svoji ženu. Miloval jsem život. Možná vám to bude připadat jako klišé, ale když nad vámi někdo vynese rozsudek smrti, hlavou vám táhne jedině: *Jak je to možné? Kdy se proberu z té hrozně noční můry?*

Něco v tom smyslu jsem mezi vzlyky sdělil Jacquesovi. Jak je to možné? Vždycky jsem se snažil být dobrým člověkem. Snažil jsem se dělat všechno správně. Praštil jsem se do hlavy? Snědl jsem něco? „Davide,“ přerušil mě nakonec, „musíš se pochlapit.“ Tohle byl celý můj bratr. Seber se. Nekňuč. Buď statečný. Chtěl jsem to pro Jacquese udělat. Pro Paulu. Pro svoje studenty. Nechtěl jsem vypadat jako bezmocný neschopný slaboch. Zhluboka jsem se nadechl, ještě jednou a pak mi z úst vyšla slova, která mě samotného překvapila.

„Neměj péči, mám to na háku,“ pronesl jsem. A ještě podivnější na tom bylo, že sotva jsem to vyslovil, věděl jsem, že to zvládnou.

Když jsem se pořádně vybrečel, odjeli jsme s Paulou k mým rodičům na Den díkůvzdání. Osudová diagnóza vám všechno obrátí vzhůru nohama. Předtím jsem se nikdy nemohl Dne díkůvzdání dočkat. Byl to můj oblíbený svátek a vlastně jediná příležitost, kdy se máma překonala a vytáhla ze skříně staré stříbro a jemný porcelán, dokonce i sklenice na víno z křišťálového skla, které zvonily, když jste na ně potukali. Scházela se celá naše současná rodina – máma a táta, Jacques s manželkou Tal a jejich kluky Emanuelem a Noahem, nejstarší bratr Noah s manželkou Michelle a syny Jacquesem a Zachem (v rodině se přes třicet let nenarodila holčička) – ale i vzdálení příbuzní. Většinou nás bylo dvacet až pětatřicet. Museli jsme použít dlouhé skládací stoly, které se táhly z jídelny do obývacího pokoje, abychom se k nim všichni vešli. Vždycky to bylo úžasné. Lidé se začínali trousit už okolo páté a my dva s Jacquesem jsme si hráli na barmany, zatímco ostatní seděli a sdělovali si před večeří, co je nového. Hlavní bod programu přišel kolem sedmé a vždycky to byl krocan velký jako tele a všechno, co k němu patří.

Cesta z Miami k domu mých rodičů v Pembroke Pines ve čtvrti s pastelově natřenými domy trvala asi čtyřicet minut. Paula měla povolení řídit pod dohledem, a přestože by jindy dělala všechno na světě proto, aby nemusela vlézt za volant, tentokrát se nabídla, že bude řídit a já tomu byl rád. Byl jsem rozhodnutý, že budu silný, až rodičům řeknu o rakovině, ale hrozil jsem se toho a snažil jsem se na to v duchu připravit. Věděl jsem, že máma se složí, a rozhodně jsem jí nechtěl zkazit den, který pro ni byl nejdůležitějším v celém roce.

Když jsme s Paulou dorazili, Jacques s rodinou už tam byli. Přiletěli z New Yorku před pár hodinami. Seděli jsme všichni v obývacím pokoji a mě napadlo, že bych té příležitosti mohl využít a přednést rodičům svoji novinu. Ostatní hosté měli dorazit až za několik hodin, takže všichni budou mít čas, aby se vzpamatovali. Soustředil jsem se na řeč svého těla a snažil jsem se, aby ze mě vyzařoval klid. *Opři se. Dej si nohu přes nohu. Nezakládej paže. Chovej se uvolněně.* Rodiče seděli naproti mně na křesle pro dva. (Měli před sebou sedmačtyřicáté výročí manželství a pořád si sedali vedle sebe.)

„Takže,“ pronesl jsem ledabyle, jako bych se chystal promluvit o místní předpovědi počasí, „mám výsledky magnetické rezonance od doktora Damskiho.“

Matčina tvář zkameněla.

Tal, jako by vycítila, že přijde něco důležitého, anebo jí o tom už řekl Jacques, vstala a zavolala kluky, aby u toho nechyběli. Nejdřív jsem se lekl, že v jedenácti a osmi jsou moc malí, aby vyslechli, co jsem měl na srdci, ale pak jsem si uvě-

domil, že v přítomnosti synovců budu mít ještě větší motivaci, abych zachoval klid a působil uklidňujícím dojmem.

„Tak co? Co tedy řekl?“ naléhala máma.

Když jsem viděl strach v jejích očích, chtělo se mi brečet. Ale tím bych všechno zkazil. Takže jsem jen papouškoval, co mi řekl doktor, a použil jsem stejnou lékařskou hantýrku, které jsem nerozuměl a později jsem si ji musel vyhledat na Wikipedii: „Glioblastoma multiforme je nejběžnější a nejagresivnější zhoubný primární mozkový nádor postihující člověka a jeho gliální buňky, podílející se z dvaapadesáti procent na všech případech nádorů funkční mozkové tkáně a z dvaceti procent na všech intrakraniálních nádorech. Glioblastom je vzácný, s četností dva až tři případy na sto tisíc lidí. Léčbu je možné řešit chemoterapií, ozařováním a chirurgicky.“ Vynechal jsem poslední část: „Medián přežití s léčbou je patnáct měsíců, medián přežití bez léčby čtyři a půl měsíce.“

Matka propukla v pláč, který měla v záloze, když ji něco hluboce zasáhlo. Vyděsila mě tím a srdce mi pro ni pukalo bolestí. „Mami,“ snažil jsem se ji ukonejšit. „Mám tě moc rád, ale musíš se uklidnit. Dostanu se z toho. Všechno dobře dopadne.“

„Co to všechno vlastně znamená?“ vypravila ze sebe přerývaně mezi hlasitými vzlyky. Podíval jsem se na Paulu, která seděla vedle mě, a doufal jsem, že za mě odpoví, ale mlčela. Tak jsem se rozhodl názorně demonstrovat, co mi je, přesně jak to udělal doktor. Zatał jsem ruce do pěstí, přiložil je k sobě a prohlásil jsem: „Takhle vypadá mozek.“ Rozevřel jsem pravou dlaň. „Tahle ruka představuje můj zdravý mo-

zek, který je tlačení k lebce rostoucím nádorem,“ vysvětloval jsem a zvedl jsem levou pěst vzhůru. V tu chvíli se ozval můj jedenáctiletý synovec Emanuel. „Jak se ti to stalo?“ zeptal se. *Dobrá otázka*, pomyslel jsem si. „Nevím,“ řekl jsem po pravdě. „Někdy se to prostě tak semele. Stává se to jen vzácně a většinou to postihuje malé děti nebo hodně staré lidi. Vlastně je dobře, že to potkalo někoho, jako jsem já. Jsem jinak celkově zdravý a silný, takže mám velkou šanci, že se z toho vylížu.“ Mluvil jsem tak přesvědčivě, že jsem tomu málem sám uvěřil.

Můj otec je umělec, je hodně citlivý a dokonale se vyjadřuje barvami, ale když má sdělit svoje pocity slovy, je obvykle v koncích. Vypořádal se s tou zprávou tak, že ji popřel. „Dobrá,“ prohlásil po chvíli s typickou stručností. „Však ty to zvládneš. Zas budeš fit.“ Tím to bylo vyřízeno. Táta stočil hovor na jednoho kamaráda, který trpěl epilepsií (ještě že prý nemám nic takového!) a pak už jsme si povídali jako rodina, kterou jsme byli předtím, než do našich životů vtrhlo slovo *rakovina*.

Když později dorazili ostatní – tety a strýcové, bratranci a sestřenice a staří rodinní přátelé – snažil jsem se chovat jako starý David. Bezstarostně. Pro každého jsem měl dobré slovo. Pokud jsem věděl, nikdo z nich ještě o mojí nemoci neslyšel, takže ji snad aspoň pro ten den budu moct pustit z hlavy. Ale spletl jsem se. Když jsme s Jacquesem míchali koktejly a nalávali víno, zamířil ke mně bratranec Danny. „Slyšel jsem, že jsi nemocný,“ prohlásil. Zalpal jsem po dechu a pak jsem se rovnou vrhl do role, kterou jsem si nacvi-

čil pro rodiče. „Jo, našli mi něco v hlavě,“ prohodil jsem co nejméně ležérně. „Máš rakovinu?“ zeptal se. Povzdechl jsem si a snažil jsem se zůstat nad věcí. „Ještě mi nedělali biopsii. Zatím nic nevíme.“ Přiznávám, že jsem se ho snažil odbýt, ale Danny mi na to neskočil. „Jaký druh rakoviny to je?“ zeptal se. Noc předtím jsem studoval papíry, které mi doktor dal, takže jsem Dannymu začal odříkávat termíny, které byly příliš vědecké, aby je mohl pochopit stejně jako já předtím. „Mám glioblastomu multiforme,“ oznámil jsem mu. „Má průměr třiačtyřicet milimetrů.“ Danny se na mě nechápavě zadíval, takže jsem to zkusil znovu. „Je to nádor v pravém temporálním laloku, velký asi jako golfový míček,“ vysvětloval jsem.

„Jak se cítíš?“ chtěl vědět.

Nevím, co to do mě vjelo, ale najednou jsem se přestal ovládat a začalo se ze mě řínout všechno, co jsem v sobě dusil. Vylíčil jsem mu palčivou bolest, kterou jsem zakoušel po celé levé straně těla a záchvaty, po kterých mi bylo zle a cítil jsem se unavený. „Stává se mi to asi pětikrát denně,“ přiznal jsem, „a je to pokaždé jako elektrický šok.“ Znovu jsem se na něj podíval a všiml jsem si, že má v očích slzy. „To je mi líto,“ hlesl. „To je hrozné. Je mi to tak líto.“ Pořád to opakoval. Mně to bylo taky líto. Bylo mi líto, že jsem se přestal ovládat a zkazil jsem mu Den děkuvání.

V tu chvíli jsem se v duchu napomenul: *Člověče, řekl jsem si, tohle bylo naposledy! Je od tebe hnusný, když lidem vykládáš pravdu o svojí rakovině. Lidé potřebují slyšet něco, co jim zvedne náladu. Stejně s tím nemůžou nic dělat. Odtěď jim bu-*

deš říkat „Jsem v pohodě!“ A oni budou mít pocit „Fajn. Je v pohodě!“

Když jsem uviděl, jak bratranec zareagoval, uvědomil jsem si, že pokud budu lidem vykládat podrobně o svém zdravotním stavu, stáhnou se do sebe a nebudou se mnou sdílet svoje problémy ze strachu, aby mi nepřidělávali starosti. O něco takového jsem rozhodně nestál. Věděl jsem, že mě rakovina změní, ale nedovolím, aby mi vzala vlastnosti, kterých jsem si na sobě cenil nejvíc, což byl především optimismus a empatie. Vždycky jsem se snažil ostatní povzbuzovat a pomáhat jim, byl jsem poslední, kdo by se litoval nebo škemral o pomoc.

A tak jsem vklouzl do role, kterou jsem hrál dalších šest let.

Jak se máš?

Nemůžu si stěžovat! Dobře. A ty?

Tak jsem se do té role vžíval, až jsem jí nakonec uvěřil.

Té noci jsem trval na tom, že po cestě domů budu řídit. Nakonec to byla jedna z posledních příležitostí, kdy jsem seděl za volantem svého milovaného Mustanga, než jsme ho vyměnili za něco rozumnějšího – věc, která vypadala jako velká škatule, ale Paula ji dokázala bezpečně řídit. Třináct let jsem ji všude vozil: na nákupy potravin, k doktorovi, pro každý pár bot, který si koupila. Teď ale začala mluvit o tom, že si pořídí vlastní řidičák. Neuniklo mi, jaká v tom je ironie. Uvědomila si, že už nejsem tak spolehlivý, aby na mně mohla být dál závislá. Nejspíš ale umřu dřív, než se naučí parkovat souběžně s chodníkem.

Kolem půlnoci jsem zajel na naši příjezdovou cestu. Paula šla hned do postele, ale já nemohl spát, a tak se jsem rozhodl, že zas vstanu a připravím se do školy na příští pondělí. Posadil jsem se ke stolu a náhle mě jako blesk z čistého nebe zasáhla úzkost. *Moji studenti!* Zamyslel jsem se. *Budu si muset vzít volno na biopsii. Nikdy jsem nechyběl jediný den. Budou chtít vědět, kde jsem. Jak jim to proboha vysvětlím? Co jim asi řeknu?*

Celý víkend jsem si neustále piloval řeč a nacvičoval jsem si ji, dokud jsem nebyl spokojený. Psal jsem si poznámky, přepisoval jsem je a mluvil jsem na sebe do zrcadla, abych se ujistil, že výraz mé tváře odpovídá tomu, co jim chci sdělit. O nedělní půlnoci jsem měl všechno nacvičené.